

ნაპადულო

საყმაწვილო ჟურნალი

მცირე ფლორანთათვის

შინაარსი:

1 დათვი და შინდი	229
2 შეცხვარე ალექსი	292
3 მეფე და შწყვესი	295
4 ბატონ ყმობის დროს ამბავი . . .	300
5 ჰერკულესის ამბავი	305
6 ნარვეი: ცა-ხაზუნა	308
7 სახალხო სამეშაო და გახართობი: ა) ქილა, ბ) ხალხური, გ) გამოცა- ნები, დ) რებუსი	309

№ XI

ა ზ რ ი ლ ი

1905

ქართული
ენციკლოპედია

სურათი კახეთის ცხოვრებიდან.

ღათვი და შინაღი

(ხალხური თქმულება)

ათვი მიუწვა შინღის ხეს,
ნაადრი ნახა უბავილი;
დამწიფდებაო-გონა
აუტედა კბილის ქავილი.

—
სიცილით გულში ამბობდა:
ძე მოვასწარი ეველასო!
ხეძია!..... ძე გამოეძლები,
სხვებს კი აუტესს სველასო.

—
მიუცა ღრმა ძილს დათუნა,
როგორც რომ ძისი წესია;
ტკბილ სიზმარძია: შინღსა ჭკრეფს...
ჭკრეფს და არ დაუთესია!

—
დიღსანს ეძინა დათუნას,
მაგრამ რა ნახა ბოლოას?
„ერიდებოდა ღოღოას,
დაუსვდა სოფლის ბოლოას:

ჩამოატარა მდინარემ,
 ჰანტა რომ დაშვიებულა.
 და დათვის კი ტყვილად უცდიბ...
 საბრძლო მოტყუებულა.

გაჯავრდა ჩვენი დათუნა...
 გაჯავრდა, იწყო ბურტუნნი!
 უნდა რომ ვისმეს გაუწერეს
 და მოიფხანოს მით გული.

ექვერს საწუალ შინდის ხეს
შტოების მოსაბეღადა,
ვევაილს რომ იღებს ადრე და
ხაუოფს ვერ აძლეფს ხელადა.

მილეწ-მოლეწა საბრალო,
შტოები ჩამოამტვრია
და უთხრა გვიან შწიფდები,
თუძც კი ვევაილი ადრია.

მასუკან შინდი საბრალო
აღარ იხრდება დიდათა;
აზც ფიცრად სადმე ვარგია
და აღარც ბოკირ სიდათა.

საბრალოდ მოხრილ მოკუნტულს
დათუის შიში აქეს ძარადა
ტეეში იმაღვის და ძვირად
ჩამოდის სოლმე ბარადა.

აკაკი

1905 წელს

I მარტს. თბილისი.

მეცხვარე ალექსი

ლექსი! ჭაი, ალექსი!

— ჭაუუ! აქა ვარ, მამავ, აქა...
სერისაკენ!..

განისმა მინდორში ორი სმა. მამა ეძახოდა ჰატარა ალექსის. გასაფხულის მსე კი ცის გუმბათზე მოქცეული ათბობდა დედამიწას, აღნობდა სრამებში აქა-იქ მიძალულ თოვლს და თან დაჭხაროდა გამლიღს მინდორზე მწვანეს, ახლად ამომლიღს ბალანს, თვალ-ღურჯა იას და თეთრს ამოფეთქებულს ენძელას. ჰატარა ნაკადულები კი უდარდელათ მოთამაშებდნენ, მობობდნენ, ცუღლუტები! იცინიან, უხარიანთ გასაფხული!

— საითა ხარ, ბიჭოო?..

— აქეთ, აქეთთ! მამავ!

ალექსიმ ვერცკი დაათვა ჰასუსი რომ სვეიდან ამოსულმა ცხვარმა გამლიღ მინდორს მიაშურა. ბელადი თხა— ვაწი წვერის ცანცართ მიუძლოდა ფარას წინ.

ბეეე... მეეე... ბეე... განისმა მინუძებულ ჭაერში. ახმაურდა მინდორი, დედა-ცხვრები ბატკნებს ეძებდნენ, ბატკნები დედებსა, ზოგს რომელსაც ეპოვნა დედა შევდომოდა მუძუებში და ხარბად სწოვდა. ზოგი აქეთ-იქით გარბოდა, ზოგი სტოდა, ფუნდრუკებდა, გამძღარი გზადაებული.

მეცხვარე ბლექსი სერს თავსე მოექცა, ერთი ორჯული ამოიქმინა, გადახედა ფარას, დაინახა მამაც ქვევით სერის. ძირძი, და მიწვა ბაღბასსე. უეურებდა ცხვარს, უხაროდა სითბო, ევა-ვილები, ბატკნები. ბგერ იმისი „ნახსლეტა“ ავადმოფ დედან რო მოაძორეს, ისიც „ობოლა“, იმას კი დედა მოუკვდა, ესეც ხეხი „ეელ-ჭრელა“... ათვარიელებდა ბლექსი ეოველ ბატკანს და ეველა იმათგანს უაღერსებდა შორიდან, ესეევარულებოდა.

დიდი ხანი უცქეროდა ბლექსი ცხვრის ფარას და მასაც ზური მოძივდა, მოისნა გუდა, ამოიღო ზური, თან შეექცეოდა სუესმეს თან უეურებდა ძირს ანძაურებულს მინდორს. ისე გაიტაცა სურათმა, რო ვერცკი შენიძნა, როდესაც ორი ცხენოსანი მიუახლოვდა მის მამას, რომელიც ჩობახსედა დაურდობილი მისწერებოდა ცხვარს. ასლად მოსულნი და ბლექსის მამა შესაუბრდნენ. ცოტახნის შემდეგ ცხენოსნები ცხვარს დაერივნენ... მამის კი დაინახა ბლექსიმ ისინი და კომბაღ მოღერებული

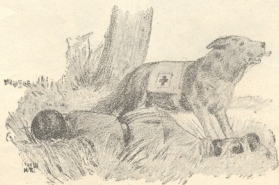
დაეშვა ქვევით. ძალიან გაუკვირდა, როდესაც დაინახა მამა-რომელიც სიამოვნების დიმილით იწუობდა ქისამო-სოლო მისი „ობოლა“ „ნახსლეტა“ და ორი სხვა ბატკანი ცხენებსე გადაკიდებულ სურჯინის თვლებიდან ბლაოდნენ. ზღუქსიმ კომბალი ახსია, მაგრამ მამამ შეაუენა და აუსხსნა, ესენი ვაჭრები არიან, ბატკნები იუიდეს სააღდგომოდ, დასაკვლეა-დაო.

ვაჭრები გზას გაუდგნენ.

— ბეე... მკე... მოისშოდა შორიდან ობოლას სმა.

ზღუქსი კი ქვითინებდა: ვერა და ვერ გავეო საწუბლ ბავშუს, განა აღდგომა იმისთვის მოდის რომ ბატკნებს ევლები-გამოვჭრათო?!”

ი. ევლოშვილი.

მეფე და მწყემსი

(თარგმანი)

ერთი ფრიად სწონტკერესო აშბავი მინდა ვიამბოთ, ჩემო ჰატარა მკითხველებო, ბავარიის მეფის მაქსიმილიანის ცხოვრებიდან.

ზაფხულის ცხელი დღე იყო. მაქსიმილიანმა წიგნი აიღო და სსახლის ბაღთან მდებარე დაბურულ ტყეში შევიდა; მუსის ქვეშ დაჯდა და სიცხისაგან მოქანცულს ტბილად ჩაეძინა.

გამოეღვიძა, სსახლისკენ გაემართა და ნამძინარევეს სრულებით დაავიწყდა თავისი წიგნი.

კარგა მანძილი გაიარა, როდესაც წიგნი გაახსენდა; დაბრუნებდა დახარდა და გადასწევიტა, — გავეწავნი ვისმეო.

ტვიდან რომ გამოვიდა და მიისედა-მოისედა, იქვე მჯდომი ჰატარა ბიჭი დანახა, რომელიც ბატებს ამოუვებდა.

დაუძახა და სთხოვა: მუსის ქვეშ წიგნი დამონა, მომიბრუნინე და გასამრჯელოს ერთ ოქროს განუქებო.

ბავშვა ეჭვის თვლით შესედა, რადგან ვერ წარმოედგინა, რომ ამოდენ ჯილდოს გაიღებდა ვინმე ასეთ უბრალო დასაქმებოსთვის, გაბრუნდა და წარმოსთქვა:

— იმისთანა სულელი არ განსლავარ, როგორიც შენა გგონივარ!

— სულელიო? ვინ ამბობს, რომ შენ სულელი ხარ? — განცვიფრებით წარმოსთქვა მევემ.

— იქნება გგონია, არ შესძოდეს, რომ მაკ უბრძოლოდ დაეხმებოდა ღებისათვის ერთ ოქროს არაგინ გაიღებს? ქვეყანა რომ იქნებოდა მოიარო, მაგისტანა ფანტანს ერთს ვერსად იპოვნი, და შენ კი გნებავს—დამაჯურო...

— ოქრო რომ დაგანახვო, არც მაშინ დაიჯერებ?—მეუფე ფული ახოილო და ზატარას დახანხვა.

— შერე რაო, რომ დამანახვო? აი, ჩემს ხელში რომ იეოს მაშინ სულ სხვა იქნებოდა,—მიუგო შვექსმა.

ეს რომ გაიგონა, კეთილმა მეუფე ფული ხელში ჩაუდო და დარწმუნებული იყო, რომ ბავშვი მაშინვე გაიქცეოდა წიგნის მოსატანად.

ბავშმა შესედა მეუფეს და ადგილიდან არ დაიძრა.—რატომ არ მიდისარ,—ჭკითხა მეუფემ.

— დიდი სიამოვნებით წავიდოდი,—მიუგო ბავშმა,—მაგრამ ჩემი ბატები ვიღას ჩავაბარო? ასე რომ დაეტოვო უბატრონოდ, ჩემს დაბრუნებამდე აიმ ვანაში გადავუქვს, წანახედი უფრო მეტს გადამსდევინებენ, ვიდრე შენ მომეცი, და უადგილოდაც დავრჩები.

მაქსიმილიანს ძალიან მოეწონა ეს ჭკვიანი და თამაში ბავშვი და უთხრა:—წადი, ბატებსეღ მე დაგიჭერ თვალსაო.

— რაო? შენ მოგანდო ჩემი ბატები?—მეჭკვირა გაცეკბულმა ბავშმა და გულისანად გადინარსარა.—არა, შენ ჩემ ბატებს ვერ მოუვლი, მეტის-მეტად სრული და სნიანი ხარ. აიმ ძვე-თავა ბატსა ხედავ? ისეთი აბესარი და ეშმაკია, რომ მეც კი არ მქონავება: რამდენჯერმე მოინდომა მოტეუება, მაგრამ ძაღვ გაუგებ და ჭკუა ვასწავლე! შენ კი, ვინულსეღ გაცაცურებს.

— ბატებისთვის ნუ სწუსარ,—ღიმილით უთხრა მეუფემ,—თუ ვინიცობაა წახდინეს რაჟე, წანახედს მე ვსდამ.

ეს ზირობა რომ გაიგო, შვექსი დამშვიდებული გაემართა ტვისკენ, თავისი შოლტი კი მეუფეს მისცა.

ოცი ნაბიჯიც არ გაეარა, რომ უკან დაბრუნდა — რა მოხდა, რისთვის დაბრუნდი?

— აბა ერთი ეგ შოლტი გაატკაცუნე, — სთხოვა ბავშვმა.

მეფემ აიღო შოლტი, ბევრი იქნია, მაგრამ სმა ვერ ამოაღებინა.

— დარწმუნებული ვიყავ, რომ შოლტის სმარებაც არ გეცოდინებოდა! — შეჭკვირა ბავშვმა, გამოსტაცა შოლტი, დაიქნია და იმისთანა სმა ამოაღებინა, რომ იქვე მდგომ ბატებს შიშის ზარი დასცა.

მეფე გულმოდგინედ შეჭკურებდა თავის ზატარა მასწავლებელს, რომ შოლტის ტკაცუნა ესწავლა. ბავშვმა კი რამდენჯერმე სიბრალულით გაიქნია თავი და გზას გაუდგა.

მეფე ძარტო დარჩა, სიცილი ვეღარ შეიკავა, მიწასუდ დაეშვა და ისე გულიანად ხარხარებდა, რომ ბატები სრულიად გადაბვიწყდა.

ახესარმა მავთავა ბატმა, თითქო იგრძნო, რომ მეფემ შოლტის მოხმარება არ იცისო, ერთი საშინლად დაიუიენა და ზირდაზირ ენაში გადავიდა; დანარჩენებიც თან გაჭკვივნენ.

ეს რომ დაინახა, მეფე წამოვარდა, გამოუდგა, უნდოდა მოებრუნებინა, მაგრამ ვერა გააწეორა. შოლტის ქნევბ დაიწყო, მაგრამ სმა ვერ ამოაღებინა. ბატები გაიძლენენ ენაში და ხარბად სმოვდნენ.

საცოდავ მდგომარეობაში იყო მეფე; ბატებისათვისაც კი ვერ ეჯობნა!

ცოტა ხანს უკან დაინახა თავისი ზატარა მასწავლებელი, საშინლად მერცხვა და მოწიწებით ცქერა დაუწყო.

— მე კი არ ვიცოდი! — შეჭკვირა ბავშვმა, — მე წიგნი გიძოვე, შენ კი ბატები დამიფანტე!

— არა უშავს-რა, ხემა კარგო, — მიუგო მეფემ, — მეც მოგპყელები და ესლავ მოვაგროვეთ შენს ბატებს.

მწევსმა ერთს აღაგს დააუენა მეფე; უბრძანა, თუ მწევსმა წამოვიდნენ, საშინელი უვირილი მორთე და სელები წაქეცა; თითონ კი შოლტი აიღო და ტკაცუნი დაწვებინა. გაიგეს თუ არა ბატემბა საშიში სმა, გამოიკრიბნენ უანიდან, კსასედ გამოვიდნენ და გარს შემოეხვივნენ მწევსს, რომელმაც რამდენჯერმე შოლტი გადაჭკრა შავ-თავა ბელადს.

რაკი ბატები მოაგროვია, მეფეს მიუბრუნდა და სასტიკი შენიშვნა მისცა: — დაუდევარი და უვარგისი უოფილხარო.

მეფემ მოისმინა მწევსის საუვედური და სთხოვა ეპატეობინა დანაშაული: — საქმე ის არის, შე კაი კაცო, რომ მე მეფე ვარ და ბატები ჩემს დღეში არ მიძოვებია.

მესუძრებაო, გაიფიქრა ბავშვმა და უემესად მოუჭრა: — მართალია წელან შევცდი, რომ შენ ბატები განდე, მაგრამ ისე კი არ ვაბერივდები, რომ შენი მეფობა დავიჯერო.

მეფემ ამოიღო ერთი ოქრო, გაუწოდა ბავშვს და მისწავლა
 ბა სთხოვა.

ბავშმა თავი გაიქნია, ფული გამოართვა და უთხრა:

— ვინც უნდა იყუე, კეთილი ადამიანი ხარ, ოღონდ ეს
 იცოდე ჩემგან, რომ მწეუმიად შენს დღეში ვერ გამოდგები.

— მართალი ხარ, ბიჭიკო, — დასთანხმდა მეფე, — მაგრამ რას
 იზამ? მე ჩემი მოვალეობაც მრავალი მაწეუს, და ნეტავი ვუ
 ლამ შენსავით მოუაროს თავის საქმეს!

ნინო მაჭავარიანისა.

ბატონუმობის დროის ამბავი

მ კამად ცოცხლად თვალწინ წარმომიდგა ერთი თავადიშვილის ნაღაზარბაკევი თავის სიუმაწვილის დროისა.

თავადმა ესე დაიწყო: ვეულა ჩვენს მეკვარეებში მამახემი უფრო ღმობიერ მებატონედ ითვლებოდა... მე ერთად ერთი შვილი დაურჩი, დედა კარგად არც კი მახსოვს, ადრე მომიკვდა, მამას უსომოდ ვუკვარდი და თავის დიდი კვარის და შთამომავლობის მომავალს ჩემს არსებასთან აერთობდა: მართლაც დიდი ოჯახის ბატონი ვიუბეთ, ჩვენს სახლში ორმოცამდე მოსამსახურე და გამძლეები ტრიალებდნენ. დიდი ორ სართულიანი სახლი გვედგა. მესრით შემოღობილ ეზოში ასის წლის ძაღალი მუსა იდგა, რომელიც ნახევარ ეზოს ჩრდილავდა. ჩვენი სოფელი ლამაზ, გამდიდრე ვაკესად მდებარეობდა; საშსრეთით ძაღალი დაბურული ტყე მოსჩანდა, ჩრდილოეთით მორს სივრცეში მშვენიერი მუქი ზურმუსტის ფერი ანკარა ზღვა. კარგად დიდი იყო ჩვენი სოფელი და სამას კომლამდე გლესკაცობა მამახემის საკუთრებად ითვლებოდა. გაბიყვებით მიეუბრდა ჩვენი სოფელი, ჩვენებური გლესკაცობა და თუმცა მიკრძალავდნენ გლესებთან სიბრუღს, მაინც სძირად დავიბრუბოდი. ჩემი გამძელი მეტეოდა სოლმე:

— შენ გენაცვალოს ჩემი თავი, აბა, რა შენი საკადრისი არიან დათუნას ბიჭები, რომ წამ და უწუმ იმათთან მიბრბინარ? ბატონმა რომ გაიგოს სომ მომკლავს.

მაშინ რვა წლისა ვიქნებოდი, და მართლად დათუნას მშენებლობის დროს ვიქნებოდი. ლები უკვლახედ ქუჩად მიუვარდნენ. ჩვენს ეზოს ბოლოს ვდგავართ ერთი საცოდავი ქონი, იმათი სიღარიბე მხელი წარმოსადგენია, ხუთი შვილი ერთი-ერთმანეთის მოძღვენო. იმათ ოთახის მოწუობილობას შეადგენდა ერთი ტასტი,, სამუფესა სკამი, ცხვირ მოტეხილი სურა რამდენიმე ჯამი და ბზის კოვსი. მთელს ოჯახს ერთი დაგლეჯილი საბანი და ლები ეკო. ზატარა ბიჭები ზოგნი უპერანგოდ ხალათ გადაცმული იყვნენ და ზოგნიც პერანგის ნაფლეთებით. შინიდან გაპარვამდინ საჭმელებს ვაგროვებდი და უბით და ჯიბით მიძიქნდა. აი, ჩემო დიტო, რამდენი თეთრი პური და სორცი მოგიტახე—დიტო თითქმის ჩემი ხნისა იყო და უფრო იმას დაუძეობრდი.

ღმერთო დიდებულა, შენ გაუძლიერე ჩვენს ბატონს თავისი მადლიანი მადლა, იტეოდა ხოლმე დათუნას ცალი.

ბატონი-შვილო, აი აღდგომა მოახლოვდა და მე კი დღე და დამ ტირილში ვატარებ: თქვენმა მოურავმა გამოგვიცხადა — ის თქვენი ერთად ერთი ძროხა თვის ხბოთი სააღდგომოდ უნდა მოგვევაროთო. მესამე წელიწადია ბატონისთვის აღარც საშობაო და აღარც სააღდგომო ძვენი არ მოგიერთმეყიათო.

— მერე, რად გვინდა თქვენი ძროხა და ხბო, ჩვენ ბევრი გვეავს და თქვენ კი ეკ ერთი.

— ოი, შენ კი გენაცვალე, მამა შენიც რო ვერე ფიქრობდეს, რა ბედნიერი ვიქნებოდით, სთქვა ირინემა.

— მამას მე შევეხვეყნები.

დავბრუნდი სასლში; მამა შინ არ დამიხვდა; მთელ ღამეს ვუიქრობდი — რად გვინდა დათუნას ძროხა, ჩვენ ჩვენებიც ბევრი გვეავს, დიტოს რაღა ეშველება? თავისი ნიმა ძალიან უყვარს, ბიჭიკო და აღმასხანიც სულ ხბოს დანდევს. რქე და მაწონიც სომ თავის დღეში აღარ ექნებათ!.. ირანჯა თუ

არა, მეც ფეხზე ვიდექ. წუსხანდელი ღამის დარდი ისევე მძიმედ მძიმებდა, მაგრამ შევხედე თუ არა იმ რაღაცეებს, რომლებსაც იმ დღის დილაზე ვხედავდი, იმ ღურჯ ცასა, იმ ნაძვით ზირდაბანილ დედამიწას, — დარდი გამიქრა და შევკონა, ცადა და ქვეყანაც მე შემომხარია მეთქი. ბუნება თანდა თან მსიარულდებოდა, მსუც თავის სსივებს ჯერ მოკრთალებით, მაგრამ შემდეგ უფრო კადნიერად აელვარებდა მთელს დედამიწას.

— უუუ, ჩემო ბიჭიკო, ეს აგრე ადრე რად ამდგარხარ, უთუოდ იისახარი წითელ კვერცხებსა დებაუს და შენცა სუსხამ. არა, შეილო, არა სწამო, ვიდრე ძღველმა ლიტონიასკედ „ქრისტე აღსდგა“ არა ბრძანოს...

— მამილო, მამილო შენთან დიდი სთხოვარი მამკეს, და კისერსკედ შემოვექენ.

— აბა. ჩქარა მითხარი რა გინდა გენაცვალოს მამა?

— ნუ თუ დათუნას უნდა წაართვა ძროხა და ხბო? მერე დიტოს რადა ეშველება? მწონი და რძე ხომ აღარ ექნებათ? მამამ წარბები შეიკრა და იატაკსკედ დამსვა.

— შენი საქმე არ არის ამისთანა ღაზარბაგი! კლესის მოვალეობაა — ეოველ აღდგომას და შობას ძღვენი მომართვან. დათუნა კი სულ გაბრიუვდა — მესამე წელიწადია აღარაფერს იძღვდა.

ამ დროს მოულოდნელად აივანსკედ ჩვენი მოურავი გაბოხნდა. კისერ მოკლე, ჩასუქებული ბაჯაჯღანა, განიერ მხარ ბეჭიანი.

— ბატონო, თქვენი ჭირიძე! ბატონი შეილი ბავშვი გასლავთ, რა დაეჯერება? დათუნას ცოლი ეშმაკი დედაკაცია, ისე მიიხვია და შეავეარა თავი, თითქმის თქვენსკედ მეტად იმისი წუსწი ბიჭები უვარს; ან რა საკადრისა თქვენი შეილი სთთვის იქ სიარული?

მრისხანსკედ შემომხედა მამა ჩემმა.

განა შენ კიდევ დადინარ დათუნას ოჯახში? იისახარის ბრალია. იისახარ, იისახარ! მკაცრად დაიძროს მამამ. მამიყმის ღრიალსედ ეველა მოსამსახურები თრთოდნენ, იისახარ, არ გესმის, რომ გეძახი!

— რა გნებავთ, თქვენი მუსლების ჭირიძე, თრთოლით გამოვიდა ჩემი საუვარელი გამძელი

— დედაკაცო, შენ ამ ბოლოს დროს გაგიყდი და გამოჩერჩეტი. გეუბნები, შალვას ესოა კარიდან ნუ უძვებ მეთქი.

ამ ლაპარაკის დროს, ხონჩა, ხონჩასედ მოჰქანდათ და ნელ ნელა ესო იძვებოდა კლესების მოუვანილი საქანლით: ბეე, ბეე, გაისმოდა ბატკნების ბღავილი; გოჭების ჭევიტინი და ძროხების ბღავილი უურს უჭედდა კაცს. კლესკაცობა ქედ მოგლეჯილი მამი ჩემის სალაშს შესცქნაოდა. აი, გამოჩდა ჩვენი მოურავი — ბელადივიდ წინ მოუძლოდა დათუნას. საცო-

ღავი კაცი თავ ჩაღუნული მოსდევდა თავის უკანასკნელ ძროხითა და სბოთი, ირინეს კი თვალები ცრემლებით გამსებოდა. შემოვიდნენ თუ არა ესოში, ირინემ შემოსძახა მამა ჩემს:

— ჩემო დიდებულო ბატონო, ავრემც ეგ თქვენი ერთი შვილი გაგიძრივდებათ და სვადინდელი ბრწეინვალე დღე

შეწევს, გვახატოთ და ამ უკანასკნელ ლექსს ზურს ვხედავთ.
რომევეთ ჩემს საცოდავ შვილებს.

მეც ჩავუსტი მამას კალთაში, მოვესვიე კისერზედ, დავეწ-
ვე ვედრება, მაგრამ უღმობელი შეიქნა,—დაძსვა იატაკზედ და
მითხრა,—ხომ გიბრძანე შენი საქმე არ არის მეთქი!.. ჩუმად
ჩამოვიპარე ესოში, ნელ-ნელა, ავცოცდი მუნაზედ, ზედ წვერ-

ზედ მოვექეცე და რომ დავ-
ინახე ჭისკართან სახლი-
სკაენ მიმავალი გულნათუ-
თქული დათუნა და ირინე
სამინელი სმით შევკვივლე:—
მამა ჩემო ამ წუთში ჩამოვ-
არდები აქედან, თუ ესლავ
დათუნას უკან არ დაუბრუ-
ნებ თავის ძროხას.

— ვაი მე, დაღუპულო
ოჯახო! შეჭვეირა გაფით-
რებულმა მამა ჩემმა და იქვე
აივნაზედ მდგომ საუარმელ-
ში დაეშვა. ჰატარა ხნის
უკან დათუნა და ირინე
გახარებული მიერეკებოდ-

ნენ თავიანთ სახლისკენ ძროხას და ხოსთან ერთად ბატონებს
და გოჭებსაც, რომლებიც შალვას სიუვარულით მორბილებუ-
ლმა ბატონმა უბოძა.

მეც კალთაში ვუჯექი მამას... ლოკებზედ და შუბლზედ სე-
ლს ვუსვამდი და ჯერ ისევ მთროლოვარე სელებს ვუკოცნიდი.

მარიამ დემურიანი

ჭერკულესის ამბავი

(გერმანულიდან)

ოუგვანა გერისთეოსს ერიმანოსის ტასი ჭერკულესმა და ესლა მეფემ უბრძანა—აუგვანის ბოსელი ერთ დღეში დაასუფთავეო. აუგვანის ელოდის მეფე იყო და სამი ათასი სული საქონელი ჭეაგდა. ამოდონა საქონელს რასაკვირველია ერთობ დიდი ბოსელი სჭირდებოდა და ელოდის მეფესაც უზარმაზარი თაღებიანი ბოსელი ჭქონდა. სამოვრიდან რომ საქონელი დაბრუნდებოდა, ამ ბოსელში შერეკდნენ. აუგვანს ერთობ უზარმაცი მოსამსახურეები ჭეაგდა, ბოსელს არ ასუფთავებდნენ იმოდონა ნესვი მოგროვდა, რომ საქონელს შიგ შესვლა უჭირდა. სულ უკანასკნელი ერთის წლის მუშაობა იყო საჭირო ამ ბოსელის დასასუფთავებლად.

ჭერკულესმა ორის მხრიდან განვრიტა ბოსლის კედელი, მთის მდინარიდან არხი გამოიყვანა და წყალი მიუშვა: წყალი ღონიურად წამოვიდა, ბოსელში შევიდა და მყო-

რე მხარეს გავიდა; ერთი დღე იდინა წუაღმა, თან ნეჭეტიანად და
 ჭქონდა და ბოსელი საღამოს სულ ზრიალებდა, ისე სუ-
 ფთა იყო. მეფე აუტეასი თავის ჯოჯის მეათედს დაჭვირდა
 ჭერკულესს ამ შრომისათვის, მაგრამ უსინდისო კაცი იყო
 და დაპირებული არ აასრულა. ჭერკულესმაც მაგიერი გადაუ-
 სადა შეძვეგ: როცა ვერისთაოსის ეველა სამსახურს მორჩა,
 ომი გამოუცხადა მეფეს და მოჭკლა იგი.

ბოსლის დასუფთაების შეძვეგ ვერისთაოსმა დაავალა
 ჭერკულესს სტიმფალოსის ჭაობის ფრინველების გარეკა. ამ
 ფრინველებს რკინის ნისკარტი და ჭანკები ჭქონდათ, სასიკ-
 ვდილოთ დაკებენდენ ადამიანს, შემჭამდენ და ისევ ჭაობში
 ბრუნდებოდნენ, ჭაობი ძალიან დიდი იყო და შიგ ბევრი
 ხეები იზრდებოდა; ნავით ვერ შევიდოდა შიგ კაცი, რადგან
 უფრო ტალხსი იყო, ვიდრე წუალი; არც ფესით შეიძლებოდა
 შესვლა: ადამიანი მაშინვე ჩაიძირებოდა ლაფში.

ჭერკულესი ვერას გახდებოდა, ამ ბოროტ ფრინველებს
 ვერ გარეკდა, კეთილი ღმერთი ჭეფესტოსი რომ არ მოხმა-
 რებოდა: სწილენძის დიდი საჯარუნებელი გაუკეთა. ჭერკუ-
 ლესი ახლო მივიდა ჭაობთან და ისეთი ქღარუნი ატეხა, რომ
 ფრინველები დაფრთხენ და გაფრინდნენ. ეს რომ გვირმა და-
 ინახა, შეიღდ-ისარს ხელი მოაფლო, სროლა დაუწყო და
 ბევრი დასოცა. ფრინველები ისე შემინდნენ, რომ ზღვას იქით
 გაფრინდნენ და უკან არასოდეს აღარ დაბრუნებულან.

ეს იყო მეშვიდე საქმე.

— წადი კუნძულ კრეტასე და იქ რომ საშინელი მოხვე-
 რია, აქ მომგვარეო, — უბრძანა მეფე ვერისთაოსმა.

ჭერკულესი გემში ჩაჯდა, მივიდა კრეტაში და სთხოვა
 მინოსს, კრეტს მეფეს, ნება მომეცი ის მოხვეური დავიჭიროვო.

მანოსი სიამოვნებით დასთანხმდა: ეს მოხვეური მთელ კუნ-
 ძულს ანადგურებდა და მისი შემბრძოლი კი არავინ იყო.

მაგრამ ჭერკულესი სულ სხვა გმირი იყო: რქებში წაგვლინდა
ლო ხელი ამ საშინელ მოსვერს, წაბთრია, თავის დიდ გემში
ჩაბგდო და ტირინსში მიიყვანა. ზღვის ღმერთმა ზოხეიდონმა
აუკრძალა მოსვრის მოკვლა; ჭერკულესმაც გაუშვა. მოსვერმა
დიდი ზარალი მიაყენა ქვეყანას, სანამ მეორე შესანიშნავმა
გმირმა თესეოსმა არ მოჰკვლა.

— ესლა წადი თსაკიაში და მეფე დიომედეს ცხენები მომი-
ყვანეო, — უთხრა ვერისთეოსმა.

ისევე გემში ჩაჯდა ჭერკულესი და დიომედეს სამეფოსაკენ
გაემართა.

ის ცხენები მეტად ავები იყვნენ და ადამიანს სჭამდნენ
ბოროტი დიომედე რომ უცხო კაცს ნახავდა თავის ქვეყანაში, ამ
ცხენებს გადაუგდებდა და ესენი ძვალღიან-რბილღიანად წაახრამუ-
ნებდნენ, თითქოს ვეფხვები ან მკლები იყვნენ.

ჭერკულესმა სთხოვა დიომედეს ცხენების დათმობა; დიო-
მედემ დიდი უარი უთხრა. ჭერკულესი გაბრაზდა, მოჰკვლა
დიომედე და მისსავე ცხენებს შეაჭამა. თვითონ ცხენები კი
თავისს გემში შერეკა და ტირინსში მიიყვანა. ვერისთეოსმა
ცხენები ტემში გაუშვა; აქ მათ ნადირები მიესია და სულერ-
თიანად გაჟლიტეს.

ეს იყო მერვე საქმე, ვერისთეოსის ბრძანებით რომ შეს-
რულა ჭერკულესმა.

სხვა შემდეგისათვის იყოს.

ნ ა რ ე ვ ი

ც ა ხ ა ნ უ ნ ა

ასეთ უცნაურ სასელს ამერიკელები ეძახიან იმ უზარმაზარ შენობებს, რომელთაც მდიდრები აშენებენ ჩრდილო ამერიკის სხვადასხვა ქალაქებში. ეს სასლები იმდენად განიერი არ არის, რამდენად მაღალი, ისეთი მაღალი, თითქო ცას ებჯინა, ცას ეხახუნება, ცას აპობს. აი, მაგალითად, დიდი ხანი არ არის, რაც ნიუ-იორკში ერთმა მდივანმა ააშენა ახალი „ცა-სახუნა“ ამ სასლს საძირკველი ლითონისა ბექს, სიმაღლე 55 საყენი და ვიფელის კოშკის შემდეგ მთელ ქვეყნიერობაზე უმაღლესი შენობაა.

სახალისო სამუშაო და გასართობი

ქილა

(მინდორში სათამაშო)

ქილას თამაშობენ ასრე:

ერთს ალაგას, მალლად, დასდგამენ ძველს, უვარკის ქილას. მიუყენებენ მოთამაშეს, რომელიც ზურგს შეაქცევს ქილას, ხელში მისცემენ გძელ ჯოხს, თვალეებს აუხვევენ. და ეტყვიან: გადადგი ათი ნაბიჯი და თან გაუძღვებიან. ვსთქვათ, ათი ნაბიჯით მოვიდა იმ შემოსაზულ ადგილს, რომელიც აქ დანიშნულია ასოთი „ა“-ით. აქ თვალასვეულს გაახერებენ, ქილისაკენ მოაბრუნებენ და ეტყვიან: ჰირი ქილისაკენ გაქვს, ესლა სამჯერ შემოტრიალდი ისე, რომ ადგილი არ იცვალა და ჰირი მანც ქილისაკენ დაგრჩეს, შემდეგ ათ ნაბიჯს რომ გაივლი, ქილა შეგსუდება, დაჭკარი ჯოხი და დაამხვორიე.

თვალ ასვეულს ეოველთუის ჭკონია, რომ მიუსედავად ტრიალისა, იმას ჰირი მანც ქილისაკენ რჩება... მაგრამ რა რიგ სასტად რჩება, როცა თვალს აასულს, და დარწმუნდება, რომ ჯოხს ტრიალ მინდორში ატრიალებდა!

3 6.

ხალხური

ქათმისა მიუვარს ენაო,
მალლიდან გადმოფრენაო,
ფრთა, კურტუმ, თემობარკალი,
ცოტა რამ საწინწკარაო,
თუ საბძელსაც დაუმატებთ,
ჩემთვის ისიცა კმარაო.

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

ბამოცანები:

შვი აზის შაშვივითა,
სმა მიუგავს კაკაბსაო.

შენ ამას ვერ გამოიცნობ,
ნუ დაიწვებ ღაუბსაო.

დასწერეთ საში ასოთი
საფხულის გრილი ჭაერი.

თეთრი ფქვავს, წითელი აურის,
აბა შავო, გაიხედე, სუთს რა მოაქვს?

რ ე ბ უ ს ი

ქართული
ენობის ეროვნული
ბიბლიოთეკა

